

Sparindex – Sparandet under det normala

Sparindex mäter hushållens sparande i finansiella tillgångar, som till exempel sparande i aktier, fonder eller på konto. Sparindex uppgår till 90 för tredje kvartalet 2008. Det innebär att sparandet var under normalt, eftersom ett normalt sparande visar index 100. En normal sparandenivå under detta kvartal är 60,1 miljarder kronor. Det faktiska sparandet under detta kvartal i år uppgick till 43,8 miljarder. Perioden hade således ett undersparande på 16,3 miljarder.

Finanskrisen har haft effekter på sparandet

Det totala sparandet var under den normala nivån för det tredje kvartalet. Bland de olika sparformerna var det i synnerhet den minskade inlåningen som bidrog till det låga sparandet. Även sparandet i fonder och aktier var under det normala. Finanskrisen bidrog till att hushåll sökte säkerhet hos staten och flyttade kapital till kontosparande hos Riksgälden, som visade ett sparande över det normala. Av samma orsaker valde hushållen även räntefonder som placerar i statsskuldväxlar.

Det finns ett antal bakomliggande orsaker till det låga sparande under det tredje kvartalet:

Finanskrisen medförde att marknaden för kreditgivning inte fungerade normalt, vilket drev upp bankernas egna finansieringskostnader. Detta resulterade i sin tur till att boräntorna höjdes, och att hushållens boendekostnader därigenom ökade.

Samtidigt minskade volymen av insättningar på konton från bostadsförsäljningar och aktier i och med att både bostadspriserna och börsen föll.

Priserna på livsmedel låg under kvartalet kvar på en hög nivå, vilket försämrade hushållens möjlighet till sparande. Under kvartalet föll förvisso priset på råvaror, men varornas förädlingsvärde har sitt ursprung i en högre prisnivå och det blir därför en

eftersläpning innan även varupriset kan sänkas. Hushållen gynnades däremot av fallande olje- och bensinpriser.

Analys – inlåning

Hushållsinlåningen för det tredje kvartalet uppvisar inte de höga siffrorna som vi har vant oss vid att se, utan ett undersparande på 12 miljarder. Under perioden förvärrades finanskrisen drastiskt. Efter rapporter om omfattande problem i utländska banker, spred sig även nervositeten till de svenska hushållen. Därför valde spararna att placera pengar hos staten, som inte faller inom ramen för den ordinarie inlåningen. Exempel på sådana placeringar är Riksgäldskontorets sparkonto, eller fonder som placerar i stadsskuldväxlar. Riksgäldens kontospar visar ett översparande som uppgår till 5,5 miljarder för den här perioden. Detta sparande tillföll således inte den ordinarie inlåningen.

En ytterligare förklaring till den minskade inlåningen har sitt ursprung i nedgången på bostadsmarknaden och börsens fall. De senaste åren har priserna på både boende- och aktiemarknaden stigit kraftigt, och många hushåll har gjort stora vinster. Vid en försäljning av dessa tillgångar, placerades vinsterna på konton för att senare omplaceras, konsumeras, eller gå till nya affärer. Under kvartal tre ändrades läget eftersom både bostadspriser och börsen föll. Därför hade inte inlåningskonton samma tillflöde av kapital som tidigare.

Analys – aktier

Hushållen hade ett negativt sparande i aktier under perioden. Men eftersom trenden att spara i aktier har minskat de senaste åren, ger det tredje kvartalets uttag inget stort utslag i index. Undersparandet uppgick till 4,5 miljarder.

Analys – fonder

Även fonder hade ett nettouttag under det tredje kvartalet. Inte särskilt förvånande är att uttagen skett i aktiefonder. I jakten på säkerhet valde hushållen i synnerhet de räntefonder som placerar i stadsskuldväxlar. Undersparandet i fonder uppgick till 7 miljarder.

Angående sparande, konsumtion och framtidstro

Valet mellan att spara och konsumera beror på förväntningar om den egna och samhällets ekonomiska situation. Valet påverkas också av om hushållen förväntar sig en inkomstförändring, och om den i så fall blir tillfällig eller permanent. Vid tillfälliga nedgångar i inkomsten, brukar tidigare konsumtionsnivåer upprätthållas på bekostnad av sparandet. Däremot är hushållen känsliga för varaktiga förändringar och osäkerhet inom arbetsmarknad, boendekostnader och börsutveckling. Om dessa faktorer antas påverka den framtida inkomsten negativt, ökar incitamenten för att spara inför sämre tider och att strama åt konsumtionen av i synnerhet kapitalvaror.

Givet detta är det intressant att veta hur hushållens inställning till sparande var under det tredje kvartalet. Konjunkturinstitutet (KI) publicerar månadsvis hushållens konfidensindikator (CCI). Den visar hur hushållens syn är på den egna och landets ekonomi, i nuläget och 12 månader framåt. Siffrorna för kvartalet var långt under medel, vilket enligt KI indikerar att hushållen hade en dyster syn på ekonomin. Utöver det var hushållen särskilt pessimistiska om arbetsmarknadens utveckling och de ansåg inte att det var rätt läge att köpa kapitalvaror. Ett konkret exempel på det är bilförsäljningen som rasade under kvartalet. Indexet visar också att under det tredje kvartalet tyckte en stark majoritet av hushållen att det var fördelaktigt att spara.

När det gäller konsumtionen i landet, publicerar Statistiska Centralbyrån (SCB) månadsvis ett detaljhandelsindex. Indexet grundar sig på försäljning inom dagligvaru- och sällanköpshandeln. Statistiken visar mycket svaga siffror för varje enskild månad under det tredje kvartalet.

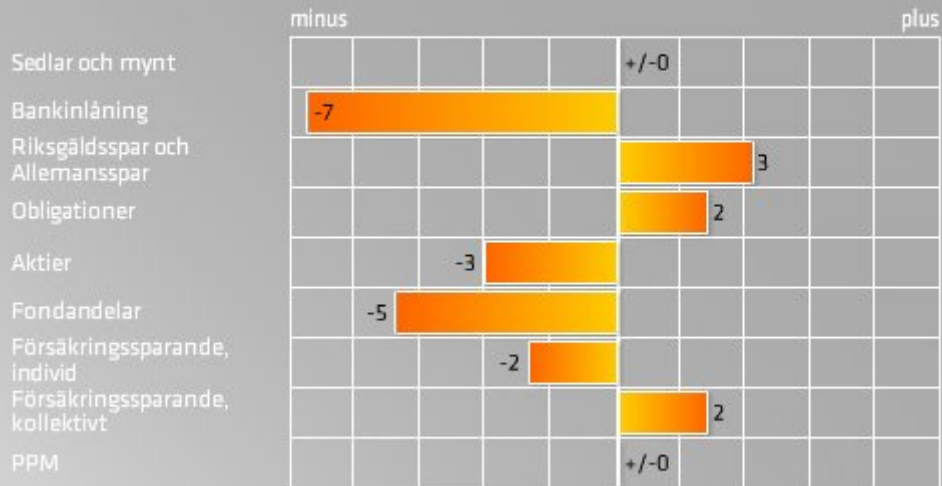
Ett antagande baserat på uppgifterna från Konjunkturinstitutet SCB i kombination med det dystra ekonomiska läget, är att detta talar för ett ökat incitament för buffertsparande. Några viktiga händelser som kan öka möjligheterna för ett framtida ökat sparande eller konsumtion är de skattesänkningar för arbetstagare som får genomslag nästa år, årets relativt sett generösa löneavtal och sänkta boräntor.

Den stigande arbetslösheten verkar i motsatt riktning och kommer att minska hushållens möjligheter till både sparande och konsumtion.

Marcus Franzén, analytiker, Swedbank Investment Center

Andelstal - index

Andelstal förklarar avvikelsen från normalnivån 100

Faktiska belopp (MSEK)

Jämförelsenivå: 60.1 mdr SEK. Undersparande -16.3 mdr SEK

Sparindex presenteras kvartalsvis av Swedbank Investment Center